

Dobosi Bea

LEGBECSESEBB TULAJDON

WORLD PRESS PHOTO

2021-10-04 | NOVELLA, WORLD PRESS PHOTO



Sietségemben Franciszek papucsát kapom fel. A futár tanácstalanul méregeti lábujjaim előtt a négy centi talpfelületet. Bizonytalanul viselkedik, mint aki megtanult valamit, amit mások ösztönből tudnak. A csomag címezését a doboz fülére ragasztották.

A szobában pattog a konvektor. Előfordul, hogy éjszaka halálra ijeszt. Félálomban azt képelem, hogy megroppannak a téglák, leszakadnak a gerendák, összedőlnek a falak. A függönykarikák zörögve szánkáznak le a kettétört karnisról. Nagy hibám, hogy folyton katasztrófára készülök.

A bársonyhuzatú fotel szélére telepszem. A dohányzóasztalra már odakészítettem a szürke szárú ollót. A csomag megbillen a térdemen, amikor felemelem a fél fenekemet, hogy elérjem. Anyám a tarka szőnyegen játszik a fiunkkal. Kisautókat gurít neki.

felbőg

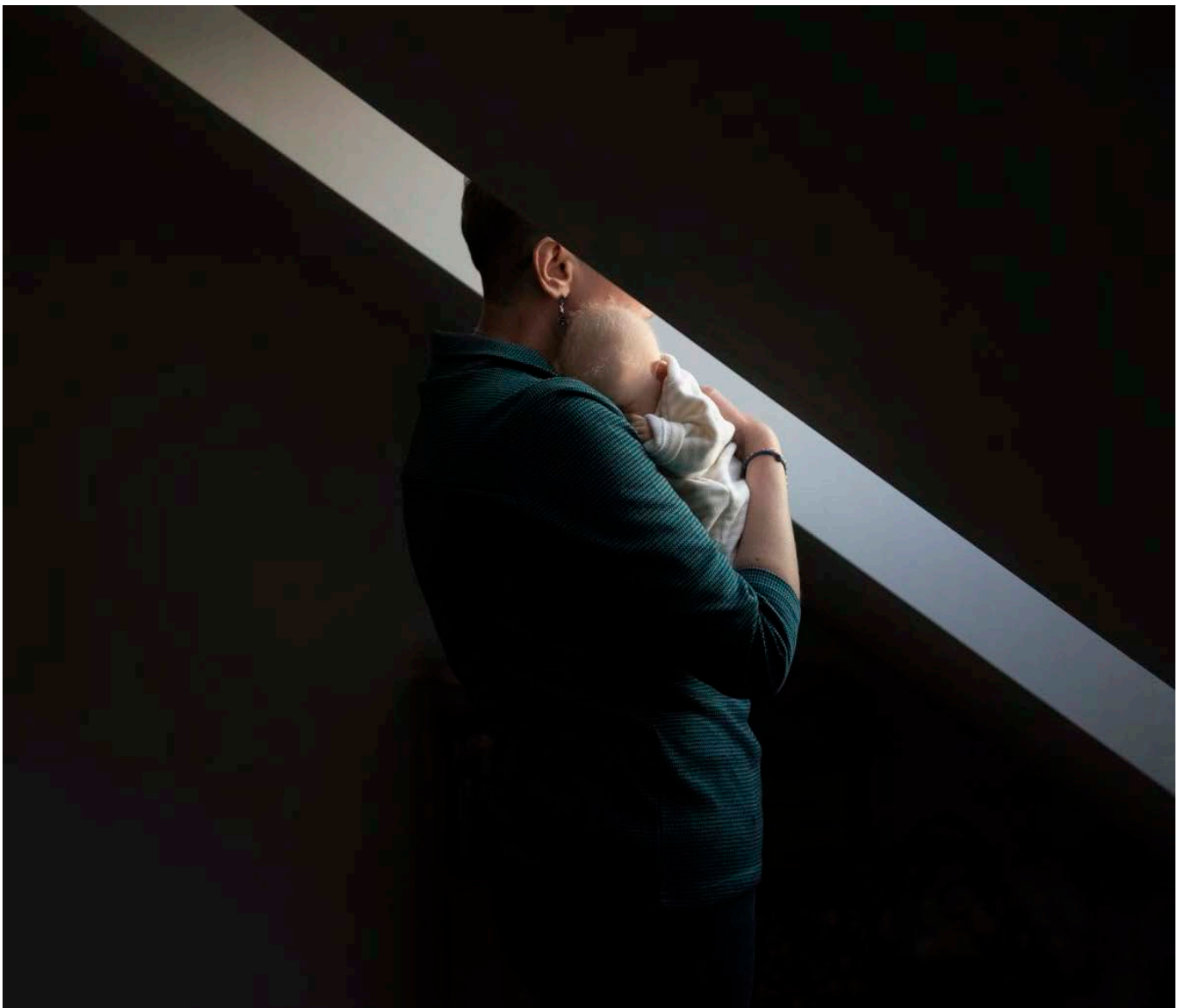
Franciszek a hálósobában tesz-vesz. Beveti az ágyat, kiviszi a fürdőbe a koszos fehéreneműt. Az öreg mosógép hangos zúgással szívja magába a vizet, és mély hangon felbőg, amikor elkezd forgatni a dobot. Lázasan töröm a fejem, mivel menthetném ki magam.

Csak az jut eszembe, hogy tavaly is esett karácsony előtt. A fenyők bokáig álltak a sárban. Fiunk fehér karácsonyt akart, sírt, anyám kardigánját rángatta. A konyhában ételszag terjengett, Franciszek feltette lyukas zoknis lábát a dohányzóasztalra, ölébe ejtette a távirányítót.

Anyám fodrász. Szándékosan nem szól a kuncsaftjainak, ha gyanús formájú anyajegyet talál a fejükön. Fülkagylójukon rajta hagyja a hajfestéket, és készakarva elszámolja a heteket. Szombaton is dolgozik. Reggel lábujjhegyen jár, de amikor elmegy, tiszta erőből bevágja a bejárati ajtót.

Öregedését a tárgyak elhasználódásán méri. Nem arra panaszkodik, hogy egyre nehezebb leguggolnia vagy lehajolnia. Jobban zavarja, hogy a textíliák kifakulnak, a fehér kábelek megsárgulnak, a mintás tányérok széle lecsorbul.

Előszeretettel világít rá a hibáimra. Akkurátusan eligazgatja a függöny ráncait, felmossa a csigaház mintás járólapot, kivasalja Franciszek alsónadrágjait. Csak jót akar, mondtam a barátnőmnek. Hangosan belefújta a levegőt a telefonba. Megfeszült a fülem, és libabőrös lett a nyakam.



Nem tudom, zavar-e, hogy Franciszek mindig anyám pártját fogja. A barátnőm úgy fogalmazott, hogy egy húron pendülnek. Franciszek szerint az a legnagyobb bajom, hogy annyira hasonlítok anyámra. Azt is mondja, hogy nem prosperálnánk nélküle.

Gyakran használ számomra ismeretlen szavakat. A latint a főiskolán tanulta, az angolt internetes játékokban szedi fel. Szinte észrevétlenül kúsznak át a mindennapi nyelvhasználatába. Fölényes nyugalommal mondja ki ezeket a szavakat, és nem érzi szükségét, hogy elmagyarázza a jelentésüket.

Nem bontod ki, kérdezi anyám, a csomag felé biccent, és odagurít a fiunknak egy piros játékautót. Az orrán ágaskodó lovat a fiunk már másnap letörte, miután megkapta. Patakokban folytak a könnyei, és földhöz vágta magát. Anyám végül ragasztópisztollyal illesztette vissza. Közben úgy nézett, mint aki megmentett egy elüszkösödött végtagot.

A magánhangzókat bámulom a címzésben, és egy O közepébe vágom az ollót. Alatta a zöld-sárga csíkos ragasztószalag egy reccsenéssel kettéhasad. Anyám rosszallóan néz. Zavarják a zajok, az autók dudálása, a cipősarkak kopogása, a víz zúgása a strangban. Ha itthon van, gondosan becsukjuk az ablakokat.

Még középiskolába jártam, amikor teherbe estem. A barátnőm azt tanácsolta, ne szóljak anyámnak, amíg nem döntöm el, megtartom-e. Te is tudod, milyen ítélkező, tette hozzá. Rosszulesett, hogy ilyennek látja, pedig a szívem mélyén igazat adtam neki. Feleslegesen aggódott. Nem mondok el anyámnak semmit.

Látom magamat, ahogy felakasztom a fogásra a pipacsos vászonszatyromat. Harmadikban cseréltem le az iskolatáskát. A barátnőmnek azt mondtam, hogy ez sokkal nagylányosabb. Azokat a könyveimet, amik nem fértek bele, a hónom alatt cipeltem. Lépten-nyomon megkértem, hogy fogja meg a cuccaimat egy pillanatra.

excentrikus

A következő évben vadvirág mintás, átlátszó műanyag táskára váltottam. Anyám megbotránkozott rajta, hogy ország-világ előtt mutogatom az alján hányódó tamponokat. Télen-nyáron

egyrészes, vékony ruhát hordtam, ha hideg volt, kötött garbót és cicanadrágot vettem alá. Excentrikus, mondta a barátnőm, és nagy komolyan bólogatott.

Franciszkeknek talán ez tetszett meg bennem. Fiunk születése után otthagytam a főiskolát. Raktárosnak állt, aztán meg sofőrnek. Tehetős családok kertjében nyírta a fűvet, lapátolta a havat. Teste egyre soványabb és inasabb lett, duzzadtak a karizmai. Éjszakánként fiunk kiságya felett álltam. Arra gondoltam, hogy nem tudok mit kezdeni vele.

Zavartak a testem változásai. A bőr alatti kötőszövet szakadásai, a zsírpárnák lerakódása a hason. Azt mondtam, kocogni megyek, de a buszmegálló fémbodegájában ültem. Nem ért le a lábam a padról. Mielőtt beléptem a lakásba, percekig lógattam a fejem a lépcsőházban, hogy kipiruljak. Franciszkek számon kérte rajtam, miért nem izzadok.



Egy vita hevében azt vágta a fejemhez, hogy más anyák is megoldják valahogy. Meglepett, hogy ilyen közhelyes. Találunk valakit, tette hozzá békülékenyen. Anyám hallani sem akart róla, hogy idegent vegyünk a házhoz. Hozzánk költözött, és Franciszekkel felosztották a házimunkát maguk között.

Anyám nem engedett a fiunk közelébe. Ő etette, altatta, fürösztötte. Ha felvettem, mert sírt, úgy tépte ki a kezemből, mintha ártani akarnék neki. Szerinte nem szabad a gyerek minden pissenésére ugrani. Majd abbahagyja, mondta, csak elkényezteted. Nem tudtam megállni, és megtoltam a fenekét, amikor mászni tanult.

Franciszkek szerint túlzok, amikor azt mondom, hogy kisajátítja. Ha szemrehányást teszek, anyám azzal védekezik, hogy gyerekkoromban a kötelességét teljesítette, életben kellett tartania. Most minden más. Úgy mutogatja a fiunkat a kisboltban meg a sarki zöldségesnél, mintha a legbecsesebb tulajdona lenne.

Fiunk elunja az autózást, és palacsintáért nyafog. Anyám a szögletes, arany számlapos faliorára néz, aztán gondterhelten a hálószoza ajtaja felé pillant. Nem bontod ki, kérdezi megint. Most nem biccent a csomag felé. Végighúzom az ollót a papírdoboz fülei között.

az ütközés hangja

Megvárom, hogy kimenjen a konyhába. Fiunk magára marad a tarka szőnyegen. Összekocantja a Ferrarit egy kék-ezüstsínű rendőrautóval, halkán imitálja az ütközés hangját. Nem törli le a szájról a kifröccsent nyálat. Különböző hangokon beszél, amikor eljátssza a szóváltást a két sofőr között.

Kihasznlom az alkalmat, és besurranok a sufniba. Csak sufninak hívjuk, de régen itt volt a társasházi gázelosztó. A lakás előző tulajdonosa, egy nagy növésű, szenvtelen, középkorú pár kiigényelte. Azóta a fürdőszobát csúfítják el az ocsmány csövek, a lakást szolgalmi jog terheli.

A földre teszem a dobozt, és törökülésben elé telepszem. Végighúzom az ujjamat az éleim, összeillesztem a kettészakadt feliratot. Az ovális O-ból hiányzik egy darab, a ragasztószalag széle felkunkorodik. Kintről behallatszik a rendőrség alagsori konditermében dübörgő zene. Lüktet tőle a mellkasom.

Amikor meglátom, az az első gondolatom, hogy olyan, mint egy babszem. Háta meggömbül, felhúzza a végtagjait. Pelenkába csavarták, az orrcimpája kipirosodott, a szája az ajakbarázda alatt rászáradt nyáltól vagy tejtől fehér. A szemére tapasztott papírt leszámítva szakasztott olyan, mint az igazi.



Fölé emelem a begörbített kezem. Furcsa, hogy most tűnik fel, milyen eres. Hátam mögött anyám ósdi irhabundája áporodott szagot áraszt, hangtalanul billegnek az üres vállfák. A polcokon a barna papírdobozok használaton kívüli tárgyakat rejtenek. Szakadt ernyőjű asztali lámpát, csorba étkészletet, halott emberek iratait.

Tudom, hogy ez a helyiség lesz az új otthona. Soha nem kerülhet mások szeme elé. Megnyugvással tölt el, hogy nem nő fel. Lábboltozata nem erősödik meg, szája formáját nem alakítják át a fogak. Őt senki sem veheti el tőlem. A legbecsesebb tulajdonom.

Betuszkolom a dobozt a régi üléshezátok mögé. Kint már mindent beleng a palacsinta szaga. Senki sem kérdezi, hol a csomag. Fiunk a konyhaasztalnál ül, lábát lóbálja, szétkeni a lekvárt a csorba tányéron. Te nem eszel?, kiált ki Franciszek. Anyám pingvines papírszalvétával törölgeti fiunk maszatos ujjait.

kép | Karolina Jonderko, Lengyelország: Új(já)szülöttek

Hosszú távú munkák, 2. díj

Az „új(já)szülött” babák először az 1990-es években jelentek meg. A hiperrealisztikus baba minden részletére ügyelnek: van anyajegye, erezete, könnye és nyála. A még alaposabban kidolgozott babában elektronikus eszköz szimulálja a szívverést, a légzést és a szopást. A baba általában vinilből készül, a valóság-hűbbek szilikonból. A szempillákhoz emberi hajat használnak, és az elkészült baba néha igazi „újszülött” illatot is kap. Akár úgylis megvásárolható, mintha örökbe fogadták volna: „örökbefogadási” vagy „születési” iratokkal együtt. A vásárlók többnyire babagyűjtők, de akadnak olyanok is, akik átéltek trauma, például vetélés után a meg nem született gyermek pótlására használják. A fotós arra törekedett, hogy megmutassa, a mesterséges babák hogyan váltanak ki valódi érzelmi reakciókat a felnöttekben.